

Planbureau voor de Leefomgeving

Nederland als vestigingsplaats voor buitenlandse bedrijven

Anet Weterings & Otto Raspe

RSA voorjaarsdag 14 april 2011

Aanleiding

- Sinds jaren '90 sterke toename van investeringen door buitenlandse bedrijven (FDI)
- Door open en sterk internationaal georiënteerde economie is Nederland sterk betrokken bij inward en outward FDI
- Veronderstelde effecten inward FDI:
 - Toename werkgelegenheid (direct of indirect)
 - Stimuleren productiviteit en innovatief vermogen binnenlandse bedrijven
- Doelstelling huidige kabinet:
 - Versterken internationale concurrentiepositie door aantrekken van buitenlandse investeringen in *kennisintensieve* activiteiten

Aanleiding

- Eerdere studies naar FDI in Nederland:
 - Vooral op nationaal niveau
 - Geen vergelijking tussen Nederlandse en andere regio's
- Daardoor beperkt inzicht in belang van regio's en regionale kenmerken voor locatiekeuze buitenlandse bedrijven
 - Global-local paradox: toename belang regionale verschillen door toenemende economische internationalisering
- Open vraag: Hoe aantrekkelijk is het vestigingsmilieu van de Nederlandse regio's voor FDI?

Onderzoeksvragen

- Hoeveel en wat voor buitenlandse bedrijven zijn er in Nederlandse regio's gevestigd in vergelijking met andere Europese regio's?
- Welke regionale factoren beïnvloeden de ruimtelijke spreiding van buitenlandse bedrijven
- En in hoeverre voldoet het vestigingsklimaat van Nederlandse regio's aan deze factoren?

Aanpak onderzoek

- Amadeus database: locatie van buitenlandse bedrijven bepaald (ruim 230.000 bedrijven in 2008)
 - Alle bedrijven die voor meer dan 50% eigendom zijn van een bedrijf uit een ander land
 - Kennisintensiteit bepaald op basis van activiteit vestiging:
 - › High tech industrie, medium high tech industrie, kennisint. marktdiensten, high tech diensten & financiële diensten
- Focus op regionaal niveau: 238 Europese NUTS II regio's
 - Kenmerken bepaald op basis van Eurostat, ESPON, Amadeus, ERP gegevens plus eigen PBL-onderzoek

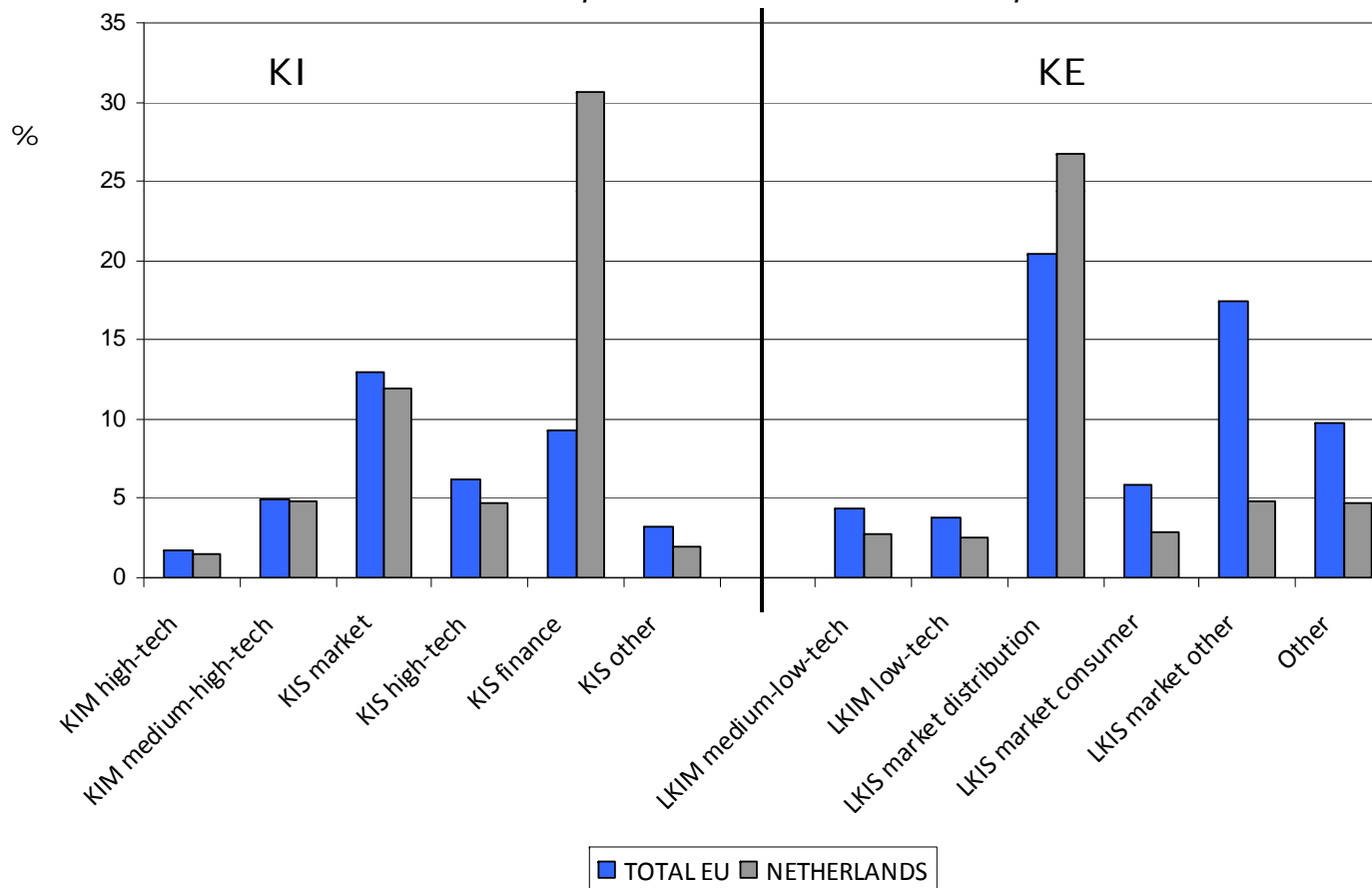

Vraag 1:

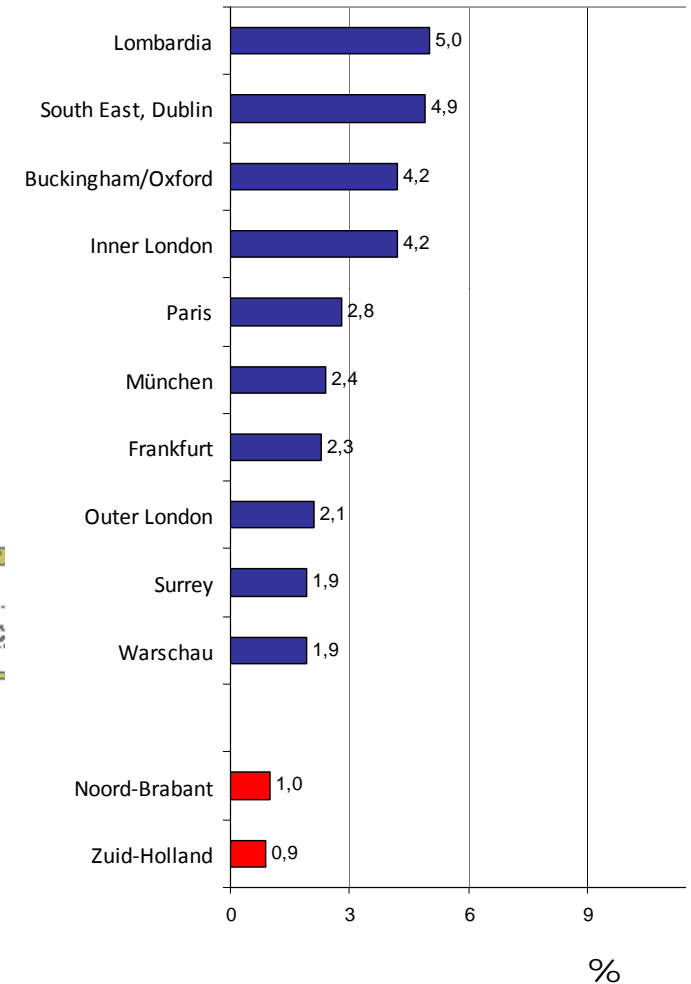
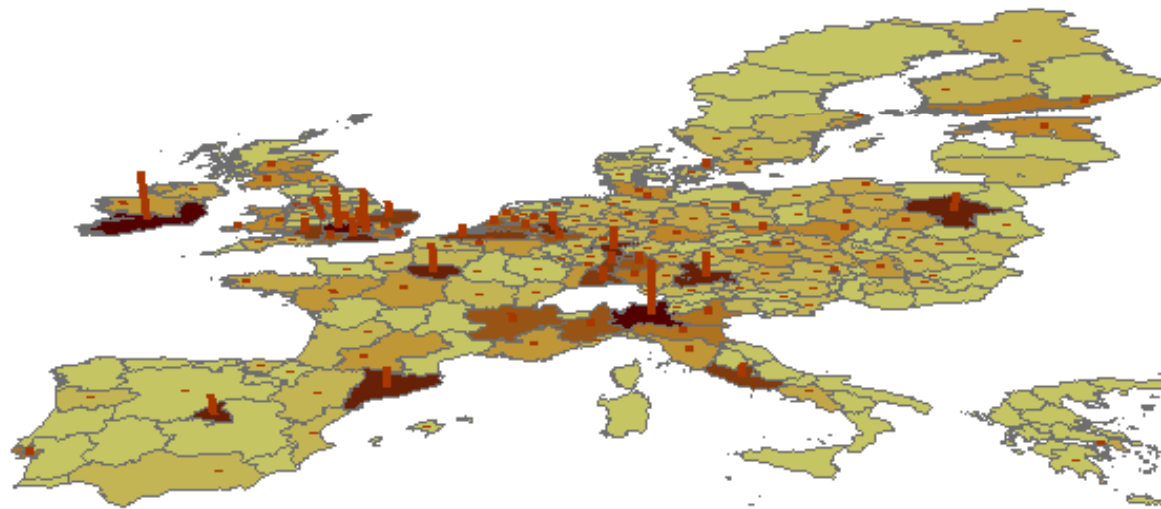
Hoeveel en wat voor buitenlandse bedrijven zijn er in Nederlandse regio's gevestigd in vergelijking met andere Europese regio's?

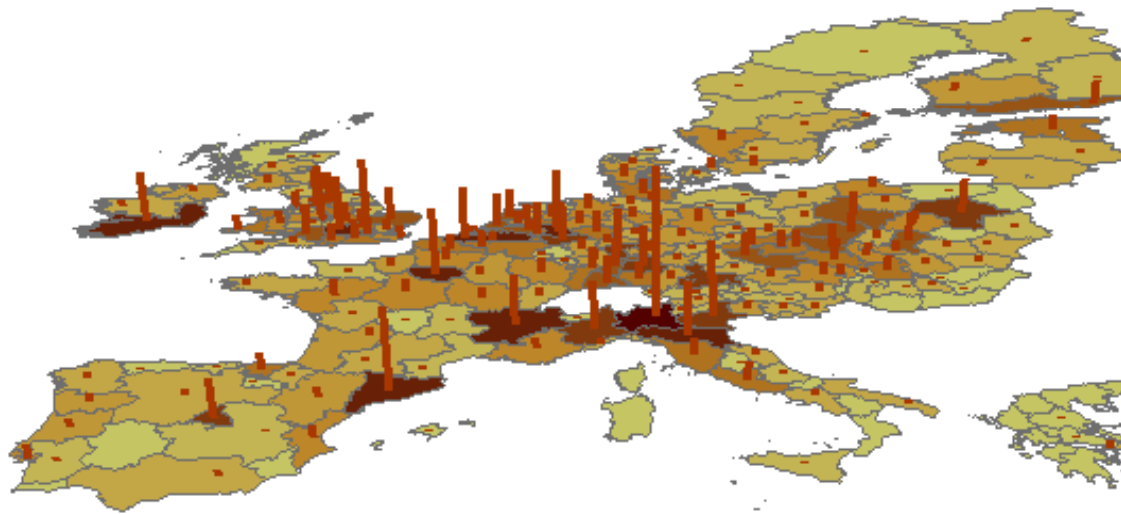
- Aandeel buitenlandse bedrijven in EU 2,3% in Nederland 3,1%
- Na UK, Duitsland, Italië en Frankrijk, Nederland grootste aandeel
- EU: 38% kennisintensief, Nederland: 55%, maar...

Aantal buitenlandse high tech bedrijven per regio

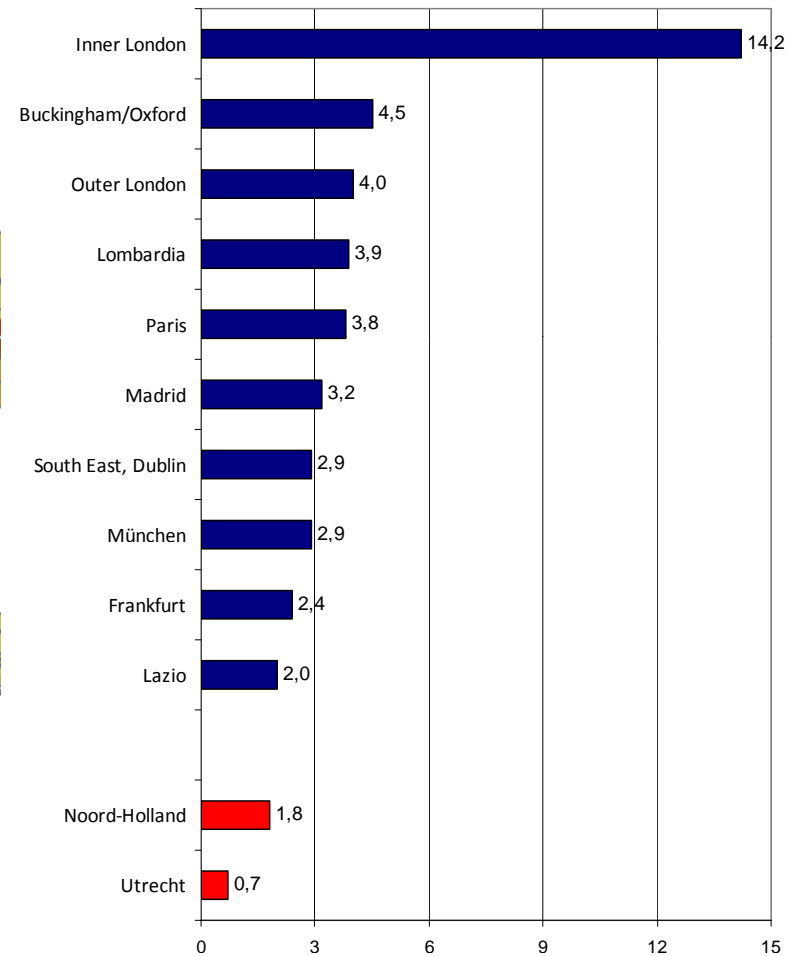
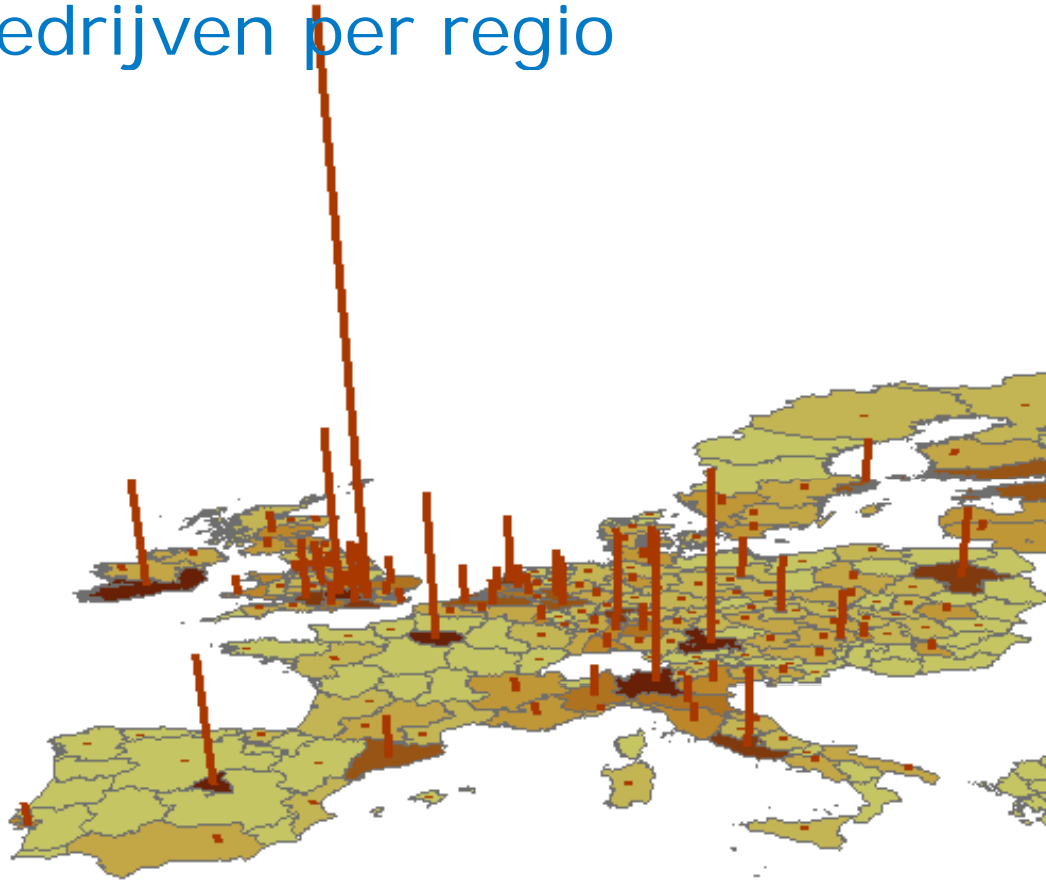
Aantal buitenlandse medium high tech bedrijven per regio

%

Aantal buitenlandse high tech diensten bedrijven per regio

%

Vraag 2:

Welke regionale factoren beïnvloeden de ruimtelijke spreiding van buitenlandse bedrijven?

Motieven van buitenlandse bedrijven

- Waardering regionale factoren hangt af van motief voor investering (Dunning, 1994; 1998):
 - Market seeking: grote potentiële vraag (GDP, marktpotentieel)
 - Resource seeking: regiospecifieke fysieke of productiefactoren
 - Efficiency seeking: connectiviteit, lagere productiekosten
 - Strategic asset seeking: regiospecifieke factoren die concurrentievermogen op lange termijn vergroten
- Veronderstelde toename van belang strategic asset seeking; met name toegang tot regio-specifieke kennis

Resultaten twee factoranalyses

	<u>Marktger. Agglomeraties</u>	<u>Markt centraliteit</u>	<u>Lage kosten</u>	<u>Zachte/publieke Kennis</u>	<u>Technologische Kennis</u>
GDP per capita	.633	.385	-.454		
Aanwezigheid int. vliegveld	.803	.040	-.343		
Int. export oriëntatie	.792	.184	.020		
Bevolkingsdichtheid	.585	.419	.345		
GDP gewogen	.374	.852	-.226		
Bereikbaarheid bevolking	.080	.927	-.176		
% werklozen	-.104	-.242	.883		
# patenten per 1000 mw.				.266	.763
Specialisatie HMHT industrie				-.037	.876
Private R&D intensiteit				.419	.738
Publieke R&D intensiteit				.764	.038
Specialisatie KI diensten				.864	.112
Rank universiteit				.732	.263
% Hoogopgeleiden				.759	.382

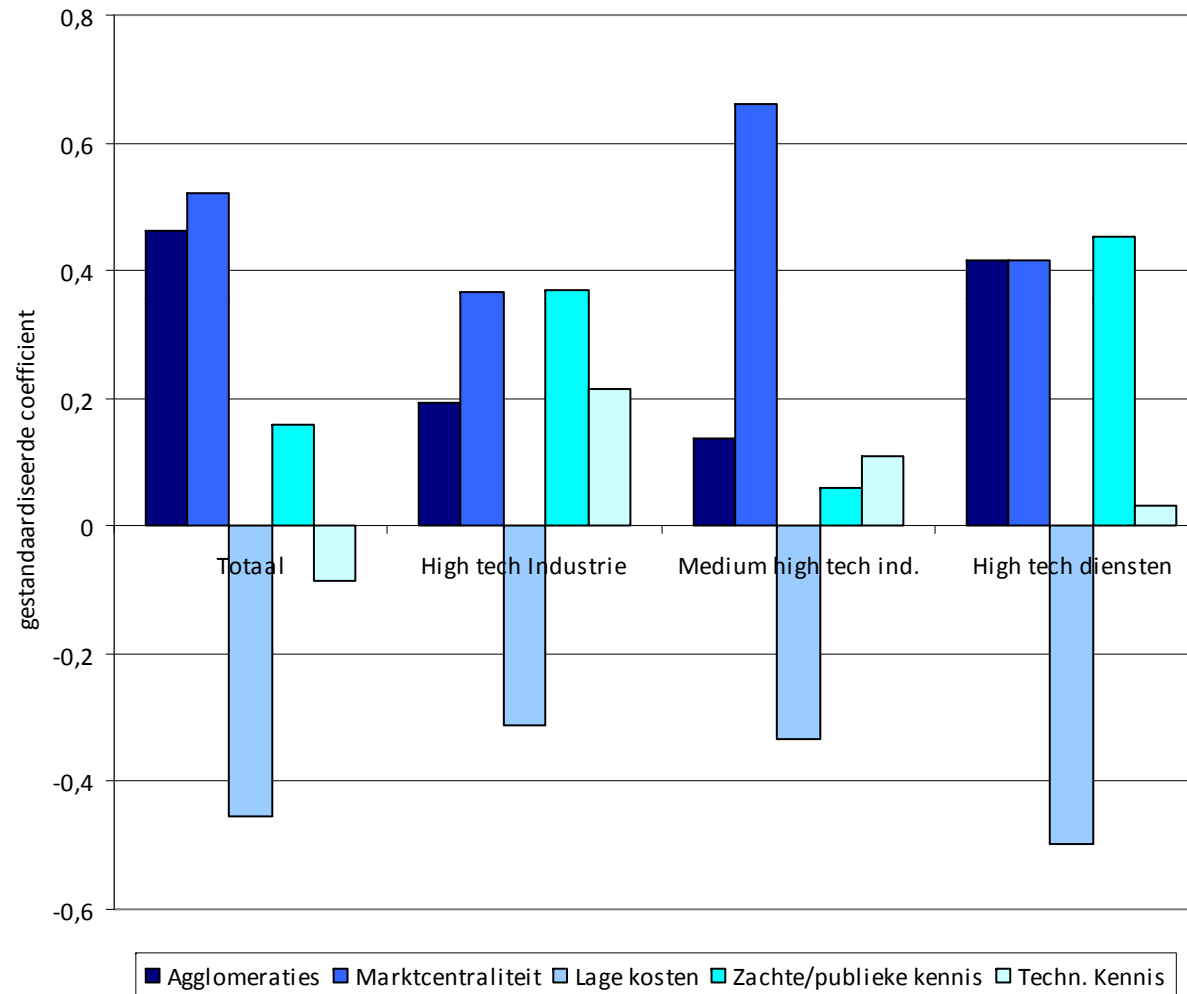

Resultaten schatting aantal buitenlandse bedrijven per regio

	Totaal	High tech industrie	Medium high tech industrie	High tech diensten
<i>Marktsituatie</i>				
Agglomeraties	+++	+++	++	+++
Centrale ligging	+++	+++	+++	+++
Lage kosten	---	---	---	---
<i>Kennisbasis</i>				
Zachte/publieke kennis	+++	+++	.	+++
Technologische kennis	-	+++	++	.
<i>Controle variabelen</i>				
Hoofdstad (nee/ja)	+++	.	.	+++
Ln Bevolkingsomvang	+++	+++	+++	+++
N observaties	238	238	238	238
Log likelihood	-1549	-705	-918	-858
Wald Chi ²	3649***	1174**	1705***	1315***
LR overdispersion (α)	28.000***	531,43***	1221,45***	1658,66***

Belang verschillende factoren

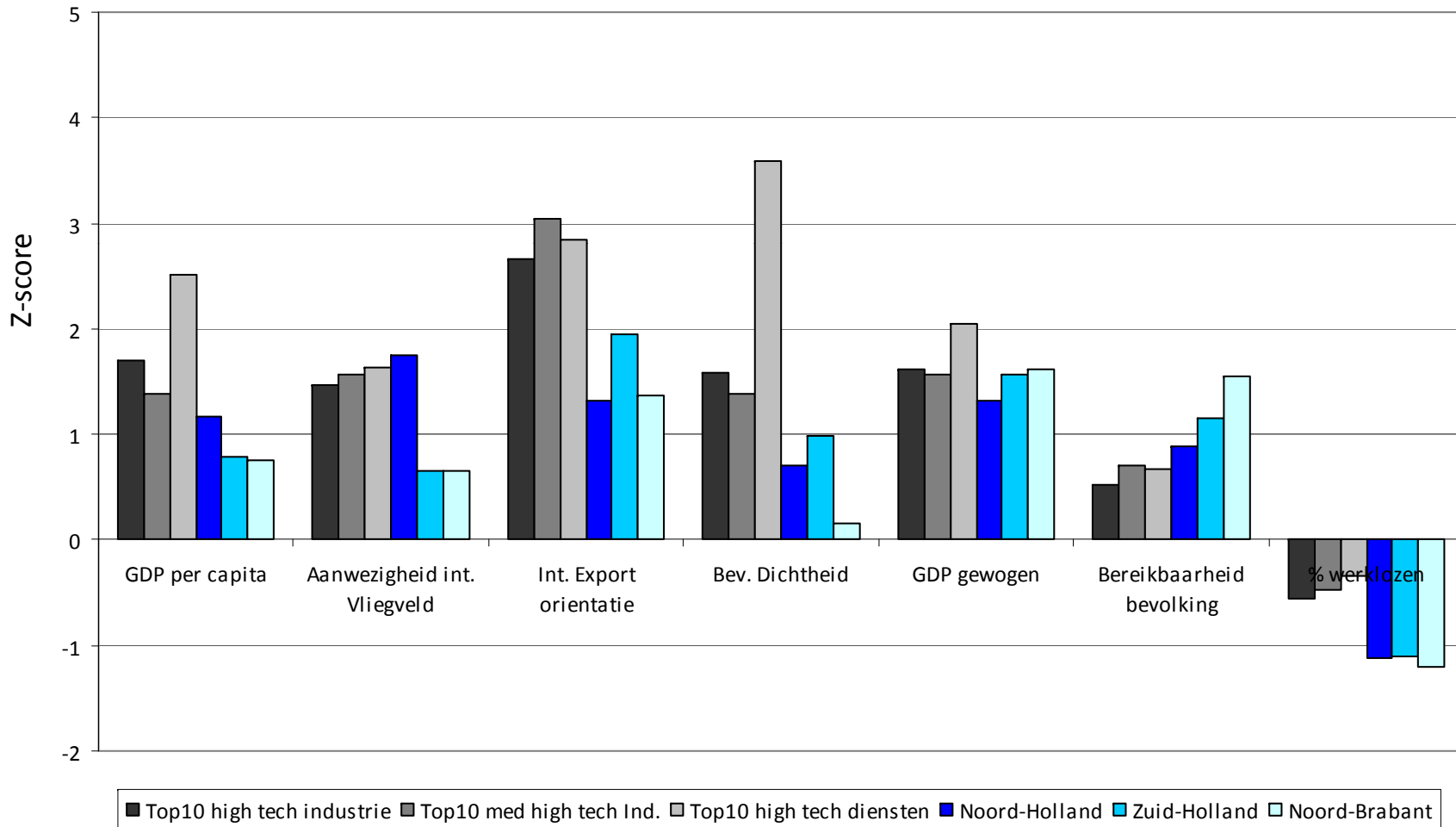

Vraag 3:

In hoeverre voldoet het vestigingsklimaat van Nederlandse regio's aan de regionale factoren die de locatiekeuze van buitenlandse bedrijven beïnvloeden?

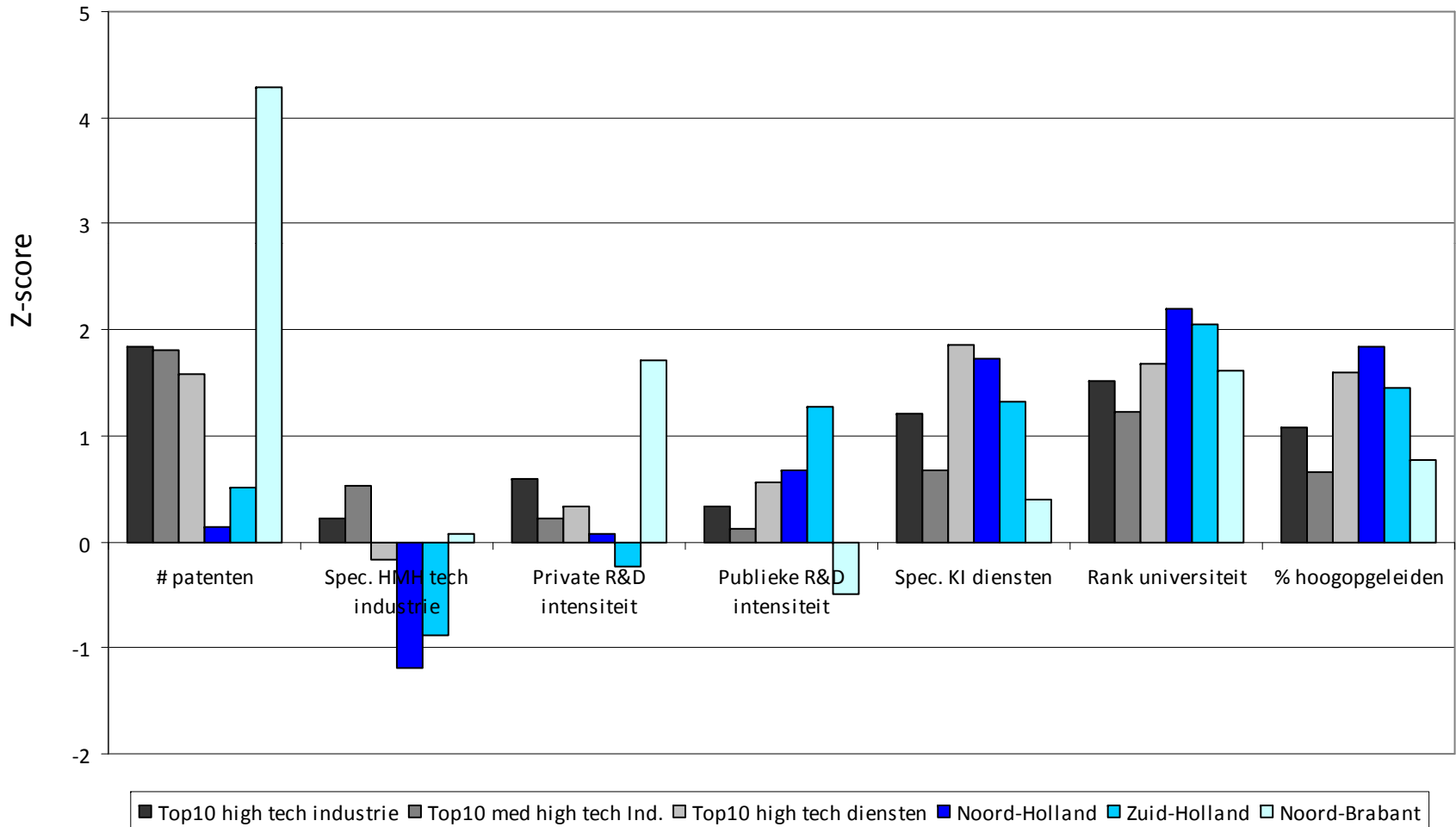

Benchmark tov Europese top 10 – Marktsituatie (EU gemiddelde = 0)

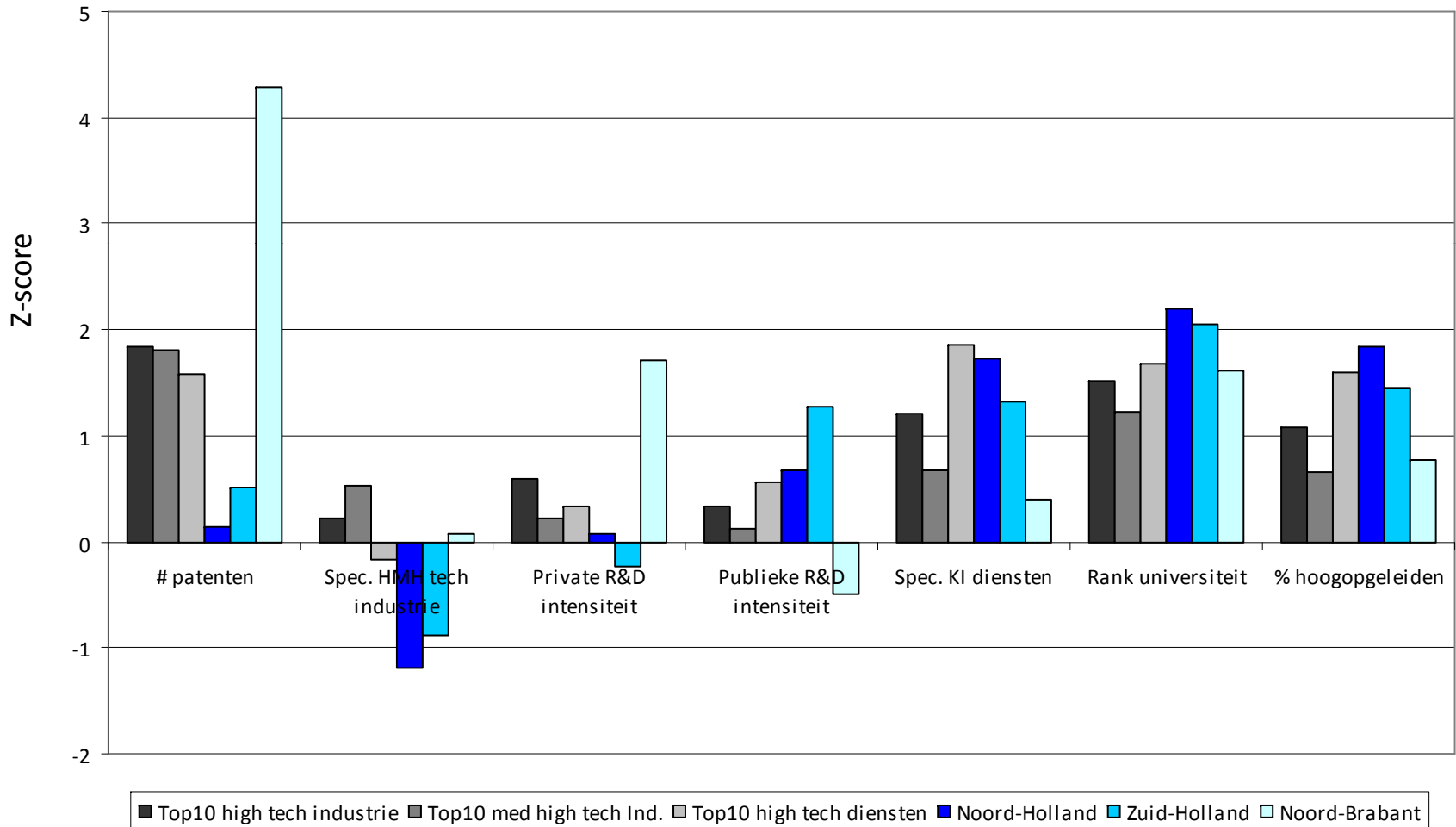

Benchmark tov Europese top 10 – Kennisbasis (EU gemiddelde = 0)

Benchmark tov Europese top 10 – Kennisbasis (EU gemiddelde = 0)

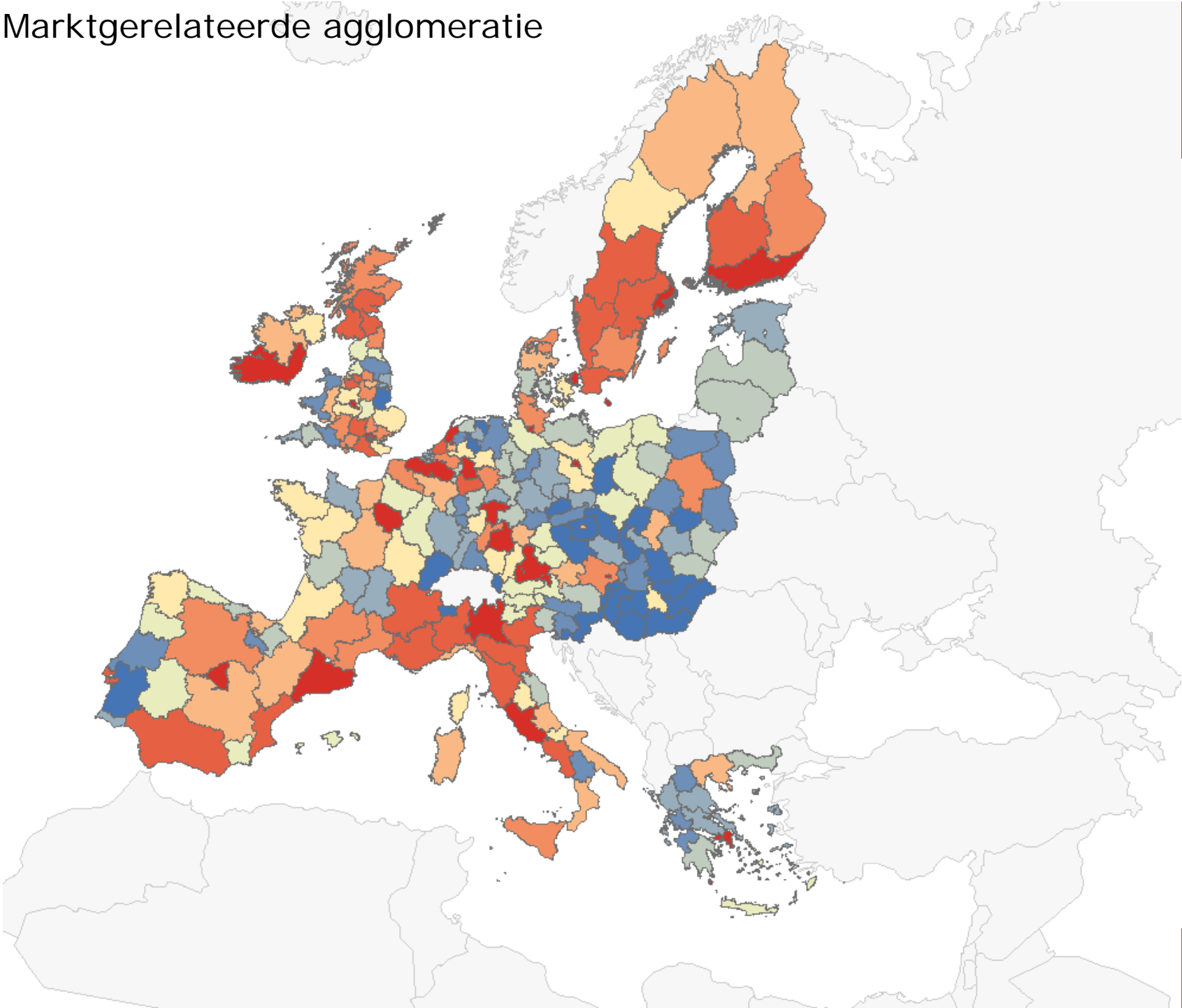

- Regionale kenmerken ruimtelijk patroon:
- Grote regionale verschillen binnen Europa en Nederland
 - Concentratie in agglomeraties en techn. gespecialiseerde regio's
- Regionale kennisbasis relevant, maar minder dan marktsituatie
 - Algemeen market seeking dominante motief
 - High tech industrie en diensten ook strategic asset seeking
- Beleid:
 - Bij aantrekken FDI erkennen regionale verschillen van belang
 - Focus op alleen technologische kennisbasis te beperkt
 - › Alleen relevant voor high tech industriële bedrijven en zelfs voor die bedrijven lijkt zachte en publieke kennisbasis belangrijker

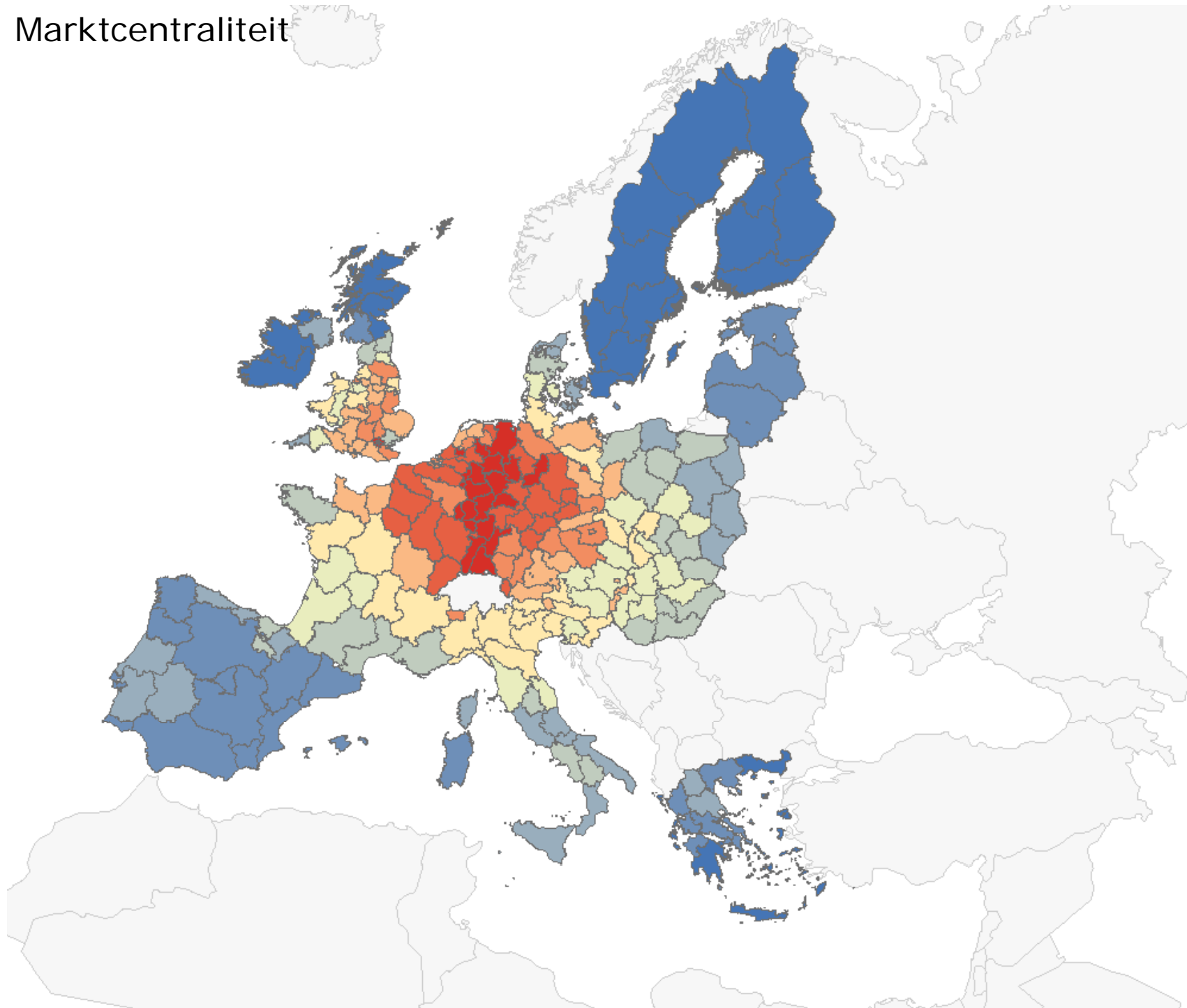

- Benchmark Nederlandse regio's - top Europese regio's:
- Nederlandse regio's algemeen kleinere bevolkingsomvang en GDP per capita dan Europese topregio's
 - Met name het geval voor de kennisintensieve diensten
- Kennisbasis van Nederlandse regio's erg gespecialiseerd, net als meeste topregio's (behalve Parijs)
- Beleid:
 - Mogelijkheid tot inhalen topregio's?
 - Focus op specialisatie (met name Noord-Brabant met sterke technologische kennisbasis, alleen interessant voor industrie)
 - Ook aandacht voor negatieve effecten van FDI?

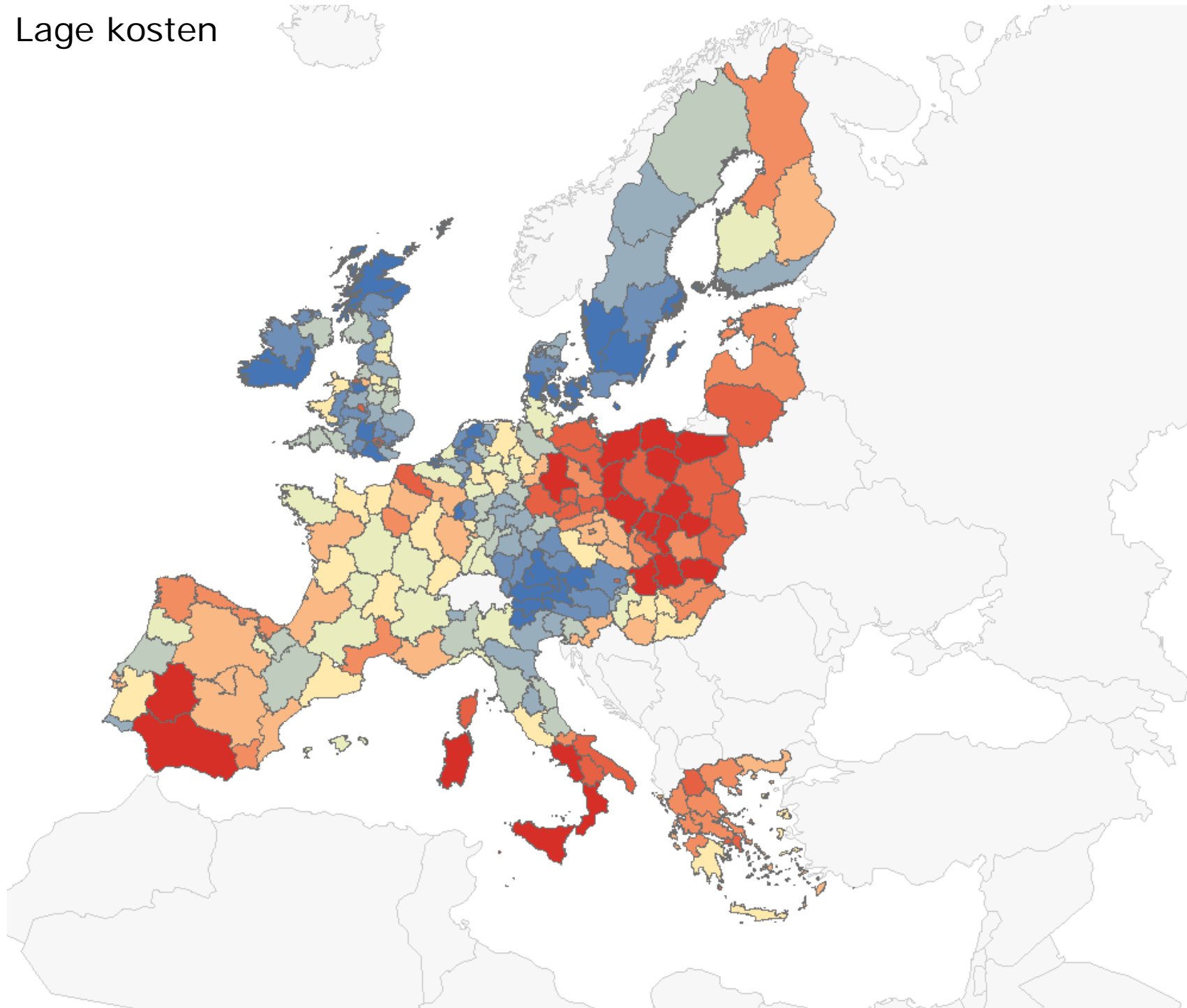
Marktgerelateerde agglomeratie

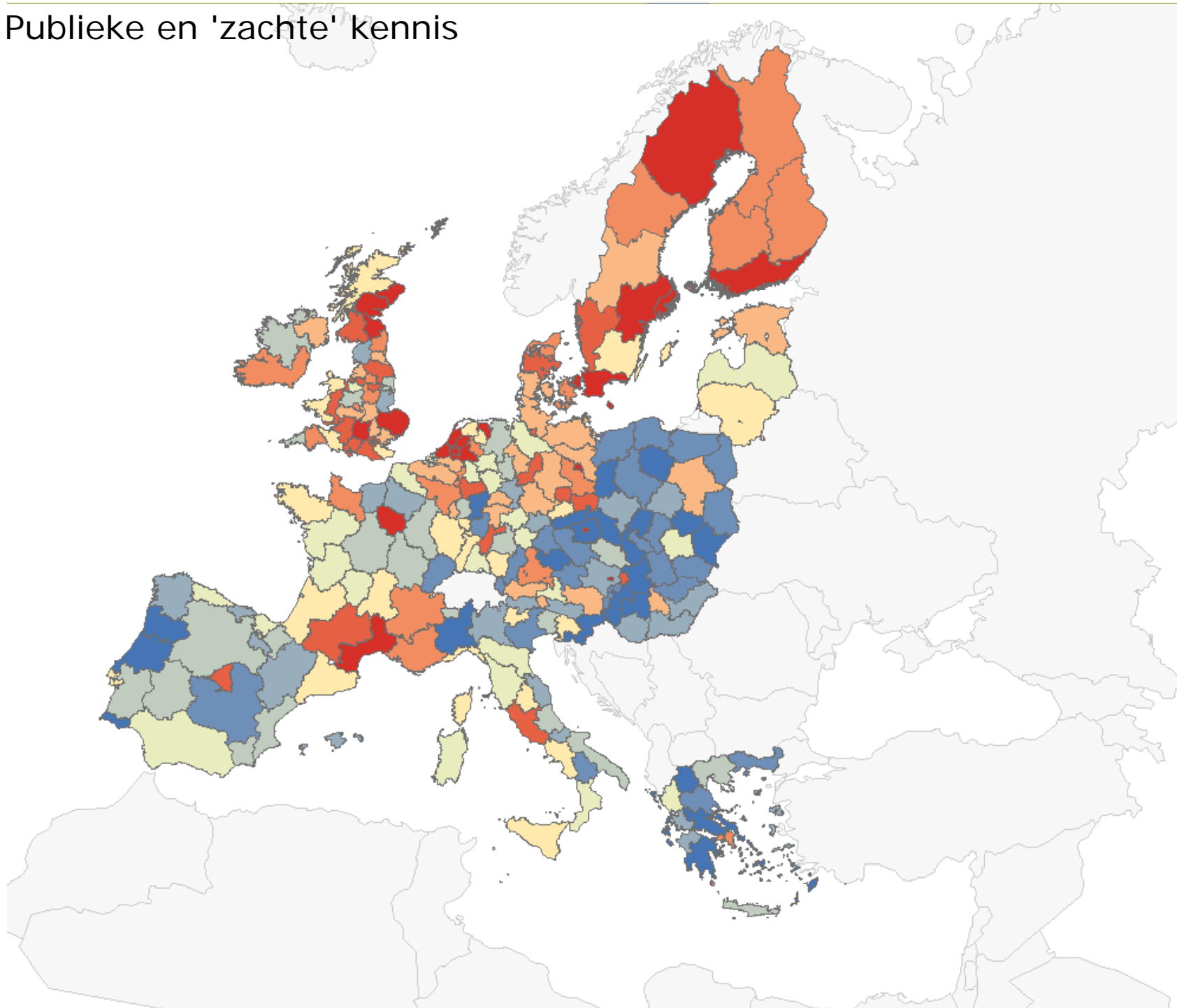
Marktcentraliteit

Lage kosten

Publieke en 'zachte' kennis

Technologische kennis

